

HROBNÍK

Jan Kameníček
Ilustrace autor
Pro děti od dvanácti let

Cítím se klidný. Já přece nemám sebemenší důvod, abych lhal. Nepocítuji smutek, ani stín strachu, je to jen vyrovnání, blažený smír. Všechny pokusy, a nebylo jich málo, selhaly. Nikoho neviním, s nikým se nepřu. A koho taky

vinit? Mého otce, děda, nebo toho prvního z našeho rodu, který vzal do ruky lopatu a vyhloubil hrob? Stalo se, a na tom nelze nic změnit. Jsem hrobník a proti tomu nebojuji. Někdo se narodí s hrbem, kratší nohou, zaječím pyskem, a já jsem hrobník.

Dnes odpoledne přivezli mladou dívku, dvacetiletou. Zítra dopoledne bude pohřeb. Zřízenci, jako vždy, rakev uložili v kapli. Večer, když jsem zamkl za posledním návštěvníkem (byl to muž, který stává u rodinné hrobky Baurů), jsem dívku navštívil. Odklopil jsem víko rakve a pohlédl do její tváře. Vypadá na šestnáct. Zavřené oči s lesklými víčky, malý tupý nosík, hluboké vrásky okolo úst. Jistě se ráda často a dlouho smála. Dlouhé žluté vlasy pečlivě učesané a rozložené po sametovém polštáři. Oblečená byla do růžových šatů, zcela nových, ruce sepnuté na prsou. Políbil jsem ty ruce. Musím získat k mrtvému vztah, vejít do jakéhosi vzájemného dialogu. Kolikrát mně to vštěpoval otec. Já prostě musím vědět, koho pohřbívám, těžko to pochopí někdo, kdo hrobníkem nikdy nebyl. Já zkrátka tento dialog ke své práci potřebuju, jinak by ta práce neměla smysl.

Dívka měla ve tváři úsměv. Dokonale to potvrdilo moji domněnku, kterou jsem si vyvodil již před několika lety. Uvažoval jsem tenkrát takto: znám smutnou tvář v mnoha podobách, usazené oči, roztřesenou bradu, ale vždy koutky úst směřují k zemi. Musí přece být i opak tohoto stavu. Stejně jako proti dnu stojí noc, proti životu smrt, tak i proti tváři plné smutku musí existovat situace zcela jiná, opačná. Nikdy dříve jsem se s tímto stavem nesešel, jsem hrobník obklopený silnou zdí, zemí a nebem, zde, mezi náhrobkami, potkávám jen zasmušilé tváře a venku, za zdí, jsem až do nedávna nikdy nebyl...

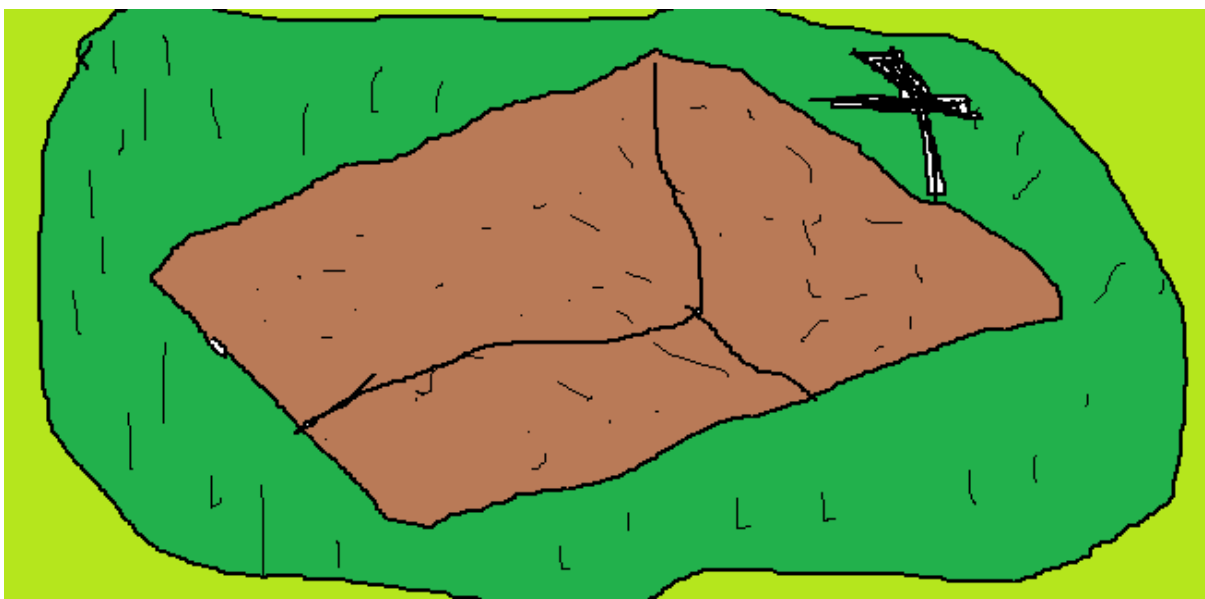
Ještě jedna myšlenka: čím dál tím víc jsem byl v mládí přesvědčený, že mimo můj hřbitov neexistují jen další stovky hřbitovů a hrobníků. Hrobníka já poznám. Musí být jako já. S velkým mozolem na palci. Mně se totiž dělá velký tvrdý mozol na palci od lopaty, se kterou denně zacházím; v mládí jsem se snažil mozol několikrát strhnout, ale vytvořil se nový, a ještě tvrdší. Pohlédl jsem na ruce dívky v rakvi. Měla štíhlé prsty, hebké, po mozolu ani stopy ...

Nevzpomínám si, kdy jsem poprvé viděl mrtvého. Bylo to v době, kdy ještě rozum zastiňuje pud, intuice. Podle otcových slov jsem se rozplakal. Mohly mi být tři, čtyři roky.

V šesti letech, to už se pamatuji, jsem omyl prvního mrtvého. Byla to

šedesátiletá žena. Velice jsem se jí štítil, ale otec mi to vysvětlil: jestliže se chceš stát dobrým hrobníkem, řekl, nesmíš v mrtvém vidět ani mě, ani matku, nesmíš připustit, aby tě ovládly city, a hlavně, to otec zdůraznil, nesmíš v mrtvém vidět ani sebe. Jestliže toto dodržíš, staneš se nedotknutelným. A kromě toho, dodal ještě, není důvodu bát se mrtvých, oni ti už neublíží.

Byl jsem a jsem doposud poslušný syn svého otce. Prožil jsem samozřejmě i období, kdy jsem otce nenáviděl a snažil se protivit jeho vůli, odmítal jsem jídlo, odmítal jsem dokonce pracovat na přiděleném kousku země v rohu hřbitova, kde jsem se měl naučit zacházet s krumpáčem a lopatou. Otec se na mě vůbec nezlobil, když mě poprvé přistihl, jak nečinně sedím na okraji jámy a lelkuji, myslím, že mě dokonce chápal.

Za několik měsíců se to všechno samo znovu urovnalo, k mé i otcově spokojenosti. Až mnohem později jsem si uvědomil, jak bylo otcovo počínání moudré. Jiný hrobník na jeho místě by mě nechal hned napoprvé

v šesti letech vykopat prostorný hrob pro dospělého člověka, ale můj otec mě ve své prozíravosti vedl pozvolna. Nejprve jsem hloubil docela malé hrobečky, spíš jamky. Nepřál si, aby se mi práce zprotivila. Já jsem kopání jamek chápal jako hru, stejně takovou, jako když jsem si předtím hrál na písku s kyblíkem a lopatkou. Jak jsem byl v těch šesti, sedmi letech šťastný! Měl jsem život před sebou, hloubil jsem jamky, které už dokonce připomínaly hroby, cítil jsem, že se začínám podobat otci. K úplnému štěstí mi scházel jen mozol na palci...

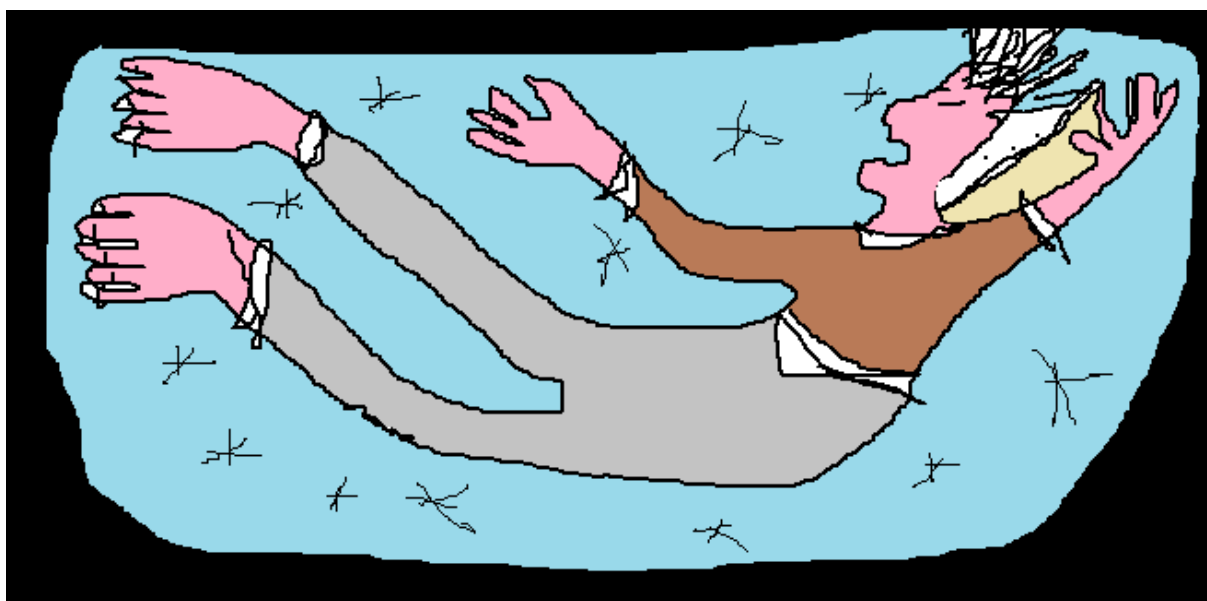
Jednoho letního večera, kdy nad hřbitovní zdí viselo krvavé kolo zapadajícího slunce, otec zamkl branku, prohlédl si jámu, kterou jsem toho dne vykopal, a přikázal mi, abych se nevzdaloval. Byl jsem na rozpacích. Nevěděl jsem, co jeho neobvyklý příkaz znamená. Připadal mu hrob, který jsem za dnešní den vykopal, nedostatečný? Báł jsem se trestu. Ne snad pro fyzickou bolest, ostatně otec mě bil málokdy, spíše jsem nechtěl otci způsobit duševní bolest, kterou prožíval při mých přestupcích.

Drahý tatínek! Jak jsem mu křivdil! Po chvíli se vrátil a držel v ruce za zadní tlapy mrtvou kočku. Nemohl jsem tomu uvěřit. Střídavě jsem zíral na otce a na kočku. Tak to je ten den, o kterém jsem snil častokrát před usnutím? Otec mně vložil kočku do náručí a poradil mi, abych ji pohladil. Opatrně jsem ji položil do trávy a pohladil po hlavě. Vzhlédl jsem k otci, stál nade mnou vzpřímený, vypadal jako obr Valibuk z pohádky. Ulož ji tam sám, řekl otec tiše. Vkleče jsem něžně a — přiznám se — s mírným dojetím vložil tělíčko do hrobu.

Narovnal jsem se a stoupl si vedle otce. Mlčeli jsme. Cítil jsem, jak mě otec hladí po hlavě a potom mi položil ruku kolem ramen. Dlouho jsme hleděli do otevřené jámy. Slunce zapadlo, náhrobky kolem nás vrhaly do trávy měkké stíny. Měl bys ji už zahrabat, řekl otec do ticha. Uchopil jsem násadu lopaty a kočku zakryl hlínou. Udupal jsem hlínu, otec mi podal ruku a spolu jsme pomalu odcházeli k domku, ve kterém jsme bydleli a který stojí v rohu hřbitova.

Toho dne jsem se stal mužem.

Dříve se o mé prádlo starala maminka. Velice dbala na to, abych chodil čistě oblečený.

